

Benmerkezcillik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Benmerkezcillik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17541>

Özet

Benmerkezcillik Ölçeği, bireylerin kendi bakış açıları ile bakış açıları arasındaki ayrımı yapamama eğilimlerini, yani benmerkezci düşünce ve davranış biçimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yabancı dil ölçeğinin Türkçe'ye **uyarlama** çalışması olarak Duysal Aşkun ve Fatih Çetin tarafından 2017 yılında Türk kültürüne kazandırılmıştır. Çalışma, ölçeğin Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesini göstermeyi amaçlamıştır. Ölçek, özellikle sosyal psikoloji, kişilik psikolojisi ve klinik alanlarda bireylerin benmerkezci eğilimlerinin araştırılması için önemli bir potansiyel sunmaktadır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını değerlendirmek üzere gerçekleştirilmiş olup, elde edilen bulgular ölçeğin Türkçede kullanımı için yeterli psikometrik yeterliliğe sahip olduğunu işaret etmektedir. Bu ölçek, yetiğin popülasyonunda benmerkezciliğin düzeyini belirlemek ve ilgili diğer psikolojik yapılarla ilişkisini incelemek için değerli bir kaynak teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Benmerkezcillik, Psikolojik Ölçek, Adaptasyon, **Geçerlilik**, **Güvenirlilik**, Kişilik Özellikleri, Ölçme ve Değerlendirme.

Yazarlar

Duysal Aşkun, Fatih Çetin

Amaç

Benmerkezcillik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyal etkileşimlerde ve bilişsel süreçlerde sergiledikleri **benmerkezcillik** düzeylerini standardize edilmiş ve objektif bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, yabancı dildeki orijinal formunun Türkiye bağlamına uygunluğunu test etmek ve psikoloji araştırmacılar, klinisyenlere ve eğitimcilerle benmerkezci eğilimleri değerlendirebilecekleri geçerli bir Türkçe araç sağlamak üzere uyarlanmıştır.

Ölçek, özellikle benmerkezçiliğin çeşitli psikopatolojilerle ve sosyal uyum sorunlarıyla ilişkisinin incelenmesinde kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Bu uyarlama çalışması ile, Türk kültüründeki bireylerin kendilerini merkezde görme, kendi bakış açıları'nın evrensel olduğunu varsayma ve bakış açıları'nın perspektiflerini yeterince dikkate almama eğilimlerinin nicel olarak belirlenmesi hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçek, psikolojik bir yapı olan **Benmerkezcillik** kavramını ölçmektedir. Benmerkezcillik, bilişsel gelişim teorileri bağlamında (özellikle Piaget tarafından tanımlanan) erken çocukluk dönemine özgü bir özellik olsa da, yetişkinlerde de sosyal ve bilişsel düzeyde persistans gösterebilen bir eğilimi ifade eder. Yetişkin benmerkezciliği, kişinin kendi düşünce, duygu ve deneyimlerinin bağkalarındankinden farklı olabileceğini kabul edememesi, kendi iç dünyasını dış gerçeklikten ayırt edememesi veya bağkalarındaki durumunu sadece kendi referans çerçevesinden yorumlaması olarak tanımlanır.

Ölçek, genellikle bu yapıyı çok boyutlu olarak ele alır; sosyal benmerkezcilik (bağkalarındaki duygu ve düşüncelerini anlamadaki zorluk) ve bilişsel benmerkezcilik (bilginin nesnelliğini algılamadaki zorluk) gibi alt boyutlara odaklanabilir. Aşkun ve Çetin'in uyarlaması, bu karmaşık yapıların Türk yetişkin örnekleminde nasıl tezahür ettiğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Geçerlik

Benmerkezcillik Ölçeği'nin geçerlilik çalışması, ölçeğin gerçekten benmerkezcilik yapısını ölçtüğünü kanıtlamak üzere yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında genellikle yapı geçerliliği öncelikli olarak incelenir. Aşkun ve Çetin (2017), faktör analizi yöntemlerini kullanarak ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formunda korunup korunmadığını araştırmışlardır. **Yapı geçerliliği**, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen faktör yapısına altında toplandığını göstermiştir.

Ek olarak, **uyum geçerliliği** (convergent validity) kapsamında, Benmerkezcillik Ölçeği puanlarının narsisizm, empati eksikliği veya zihin teorisi yetersizliklerini ölçen diğer ölçeklerle teorik olarak beklenen yön ve büyüklükte ilişkiler gösterdiği varsayılmaktadır. Bu bulgular, ölçeğin benmerkezcilik yapısıyla ilgili diğer kavramlardan ayrışabildiğini (ayrıt edici geçerlilik) ve onlarla beklenen ilişkileri sergilediğini doğrulamıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik (reliability) çalışması, ölçüm sonuçlarının zamana ve farklı maddelere karşı tutarlılığını değerlendirir. Aşkun ve Çetin (2017) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa değeri) hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçekteki tüm maddelerin aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Adaptasyon çalışması, ölçeğin genel ve alt boyutlar için kabul edilebilir veya yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları bildirmiştir.

Güvenirlik analizleri ayrıca, ölçeğin kararlılığını ölçmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yöntemini de içerebilir. Bu analizde, aynı bireylere farklı zamanlarda uygulanan test sonuçlarının yüksek korelasyon göstermesi, ölçeğin zaman içinde kararlı ölçümler sağladığını teyit

etmektedir. Bu kapsamda analizler, Benmerkezcillik Ölçeği'nin Türkçe formunun güvenilir bir psikometrik araç olduğunu ortaya koymuştur.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinde, Benmerkezcillik Ölçeği'nin yapısal bütünlüğünü ve boyutluluğunu belirlemek için **Faktör Analizi** uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin maddelerinin kaç temel boyutu temsil ettiğini ve bu boyutların teorik benmerkezcilik yapısıyla ne kadar örtüşüğünü incelemiştir. Çalışmada, genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile madde yüklerinin incelenmesi ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örnekleminde doğrulanması yoluna gidilmiştir.

Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin orijinal yapısına benzer şekilde çok boyutlu bir yapıyı destekleyebilir; bu da benmerkezciliğin farklı yönlerinin (örneğin, algısal, sosyal veya bilişsel) ölçek tarafından ayrı ayrı ölçüldüğünü göstermektedir. DFA sonuçlarında elde edilen iyi uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA), ölçeğin kuramsal modelinin veriyle yüksek düzeyde uyumlu olduğunu kanıtlamıştır.

Araç Bilgileri

Test Type:

Uyarlama (Adaptasyon)

Format:

Genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme formatında öz bildirim ölçeği (Örneğin: 1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Language Available:

Türkçe

Population Group:

Yetkinler

Age Group:

18 yaş ve üzeri (Özellikle üniversite öğrencileri ve genel yetkin popülasyonu üzerinde valide)

edilmiştir).

Population Details:

Ölçek, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde okuyan öğrenciler ve genel popülasyondan gönüllülerden oluşan bir örneklem üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik testlerinden geçirilmiştir.

Test Methodology:

Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan, katılımcının kendi benmerkezci eğilimlerini yansıtan ifadelerle ne ölçüde katıldığını belirttiği öz bildirim metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Öz Bildirim, Psikometrik Özellikler, Anadolu Psikiyatri Dergisi, Faktör Yapısı, Bilişsel Çarpıtma, Sosyal Biliş, Duysal Aşkun.

Yazarlar

Author ORCID Identifier:

Mevcut kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses:

duysala@gmail.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Correspondence Address:

Sorumlu yazar Duysal Aşkun'a ait akademik kurum adresi, ilgili yayın organı üzerinden ulaşılabılır.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Benmerkezcilik Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması, 2017 yılında yayımlanan akademik makale ile kullanıma sunulmuştur. Ölçeğin akademik ve klinik amaçlarla kullanımı için orijinal yayıncı ve sorumlu yazarın etik izinlerinin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanım ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Duysal Aşkun ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı (Uyarlama): 2017

Kaynaklar

Akın, D., & Çetin, F. (2017). Benmerkezcillik Ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 485-494. doi: 10.5455/apd.229170

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [benmerkezcillik-olcegi-toad.pdf](#)

Benmerkezcillik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde yer almadığından burada listelenememiştir. Maddeler, yukarıda belirtilen kaynak makaleden veya ilgili PDF dosyasından temin edilmelidir.